

Detaljbudget 2026 med utblick 2027-2028

**Miljö- och
regionutvecklingsnämnden**

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Verksamhet	4
2.1	Utblick 2027-2028	5
2.2	Regional utvecklingsstrategi.....	7
2.3	Mål från regionfullmäktiges budget	8
2.3.1	Mål: Västra Götalandsregionen ska stärka sin beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge.....	8
2.3.2	Mål: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland.....	9
2.3.2.1	Fokusområde: Stärka den biologiska mångfalden	10
2.3.2.2	Fokusområde: Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen	11
2.3.2.3	Fokusområde: Kraftsamla för elektrifiering	12
2.3.3	Mål: Stärka innovationskraften – för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant.....	13
2.3.3.1	Fokusområde: Kraftsamla för cirkulära affärsmodeller	19
2.3.3.2	Fokusområde: Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse	20
2.3.4	Mål: Bygga kompetens - för kompetensförsörjning och livslångt lärande	21
2.3.4.1	Fokusområde: Förbättra matchningen på arbetsmarknaden.....	23
2.3.4.2	Fokusområde: Kraftsamla för fullföljda studier.....	25
2.4	Regiongemensamt	27
2.4.1	Intern kontroll	27
3	Ekonomi.....	27
3.1	Utblick 2027-2028	27
3.2	Resultat	28
3.2.1	Verksamhetens intäkter	29
3.2.2	Verksamhetens kostnader	30
3.3	Mål från regionfullmäktiges budget	31
3.3.1	Mål: God finansiell flexibilitet och styrning.....	31
3.3.1.1	Fokusområde: God budgetföljsamhet	31

1 Sammanfattning

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) ska bidra till att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. I enlighet med den regionala utvecklingsstrategins mål ska arbetet bidra till ett Västra Götaland som är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet, fossiloberoende och cirkulärt. I uppdraget ingår att vara motståndskraftig och ha beredskap för omvärldsförändringar. Det klimatstrategiska arbetet ingår i genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

MRU:s regionala utvecklingsarbetet är långsiktigt och strategiskt och sker i samverkan med nämnder och beredningar inom regional utveckling och kultur i Västra Götalandsregionen (VGR). Arbetet genomförs i samarbete mellan sektorer och aktörer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt och utifrån platsers olika förutsättningar. Tillsammans har vi en stark genomförandekraft för att uppnå en hållbar utveckling och ett gott liv för invånarna Västra Götaland.

MRU:s verktyg för genomförande består av finansiella resurser såsom medel till förvaltningar och bolag inom VGR, verksamhetsbidrag, projektbidrag till utvecklingsinsatser samt specifika företagsstöd med statliga medel som MRU tillhandahåller. Utöver finansiella resurser består insatserna av strategisk samverkan och processledning, påverkansarbete, att driva och hålla ihop relevanta nätverk samt bistå med kunskapsunderlag, analys och uppföljning.

Nämnder och styrelser ska i detaljbudgeten ange de prioriterade mål och fokusområden i regionfullmäktiges budget som tilldelats nämnden och vilka aktiviteter som planeras för att genomföra uppdraget. MRU har tilldelats följande mål med tillhörande fokusområden:

Målet: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland med fokusområden stärka den biologiska mångfalden, öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen samt kraftsamla för elektrifiering.

Målet: Stärka innovationskraften med fokusområden kraftsamla för cirkulära affärsmodeller och främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse.

Målet: Bygga kompetens - för kompetensförsörjning och livslångt lärande med fokusområden förbättra matchningen på arbetsmarknaden och kraftsamla för fullföljda studier.

Förutom tilldelade mål och fokusområden arbetar MRU med det VGR-gemensamma målet Västra Götalandsregionen ska stärka sin beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge.

Vad som prioriteras 2026 beskrivs under detaljbudgetens olika mål och fokusområden som i stort speglar utpekade prioriterade områden i den regionala utvecklingsstrategin. Utöver det har MRU även en viktig roll inom den regionala utvecklingsstrategins långsiktiga prioriteringar Öka inkluderingen och Knyt samman Västra Götaland, genom bland annat stärkt samverkan med civila samhällets organisationer, socialt entreprenörskap samt utvecklade arbetsätt som ökar invånarnas möjlighet att vara delaktiga i utvecklingen av sin livsmiljö och samhället i stort.

Enligt förordningen om regionalt utvecklingsarbete (2017:583), ska regionala utvecklingsstrategin ses över minst en gång mellan varje val, inom VGR ligger detta ansvar på MRU. Under 2024-2025 har MRU lett en översyn och i början av 2026 antas en aktualiserad regional utvecklingsstrategi i regionfullmäktige. Översynen har genomförts som en process som både omfattat omvärldsanalys, uppföljning och bred dialog samt remissförfarande med länets aktörer. Under 2026 ligger därför fokus på att få till ett förstärkt genomförande utifrån beslutad aktualiserad strategi, med fokus på delvis nya områden för gemensam kraftsamling. Det handlar bland annat om förstärkt fokus på industrins omställning, på att vidareutveckla arbetet med barn och unga samt samverkan i samhällsplaneringen för att bland annat öka Västra Götalands robusthet och utvecklingskraft.

2 Verksamhet

MRU är VGR:s ledande politiska organ inom områdena externa strategiska miljöfrågor och regionala utvecklingsfrågor. Nämnden ska fullgöra de uppgifter som följer av VGR:s ansvar i enlighet med lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar samt förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete. I det statliga uppdraget ingår även att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete samt att årligen följa upp, utvärdera och redovisa resultaten till regeringen. Under 2022 tillkom uppdraget att fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och att tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov.

Regeringen beslutar om årliga villkorsbrev till regionerna där uppdraget och eventuella erbjudanden tydliggörs för kommande år. Den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet ska vara vägledande för det regionala arbetet. På nationell nivå finns Forum för hållbar regional utveckling. Det är en av regeringen skapad arena för en formaliserad dialog och samverkan med landets alla regioner samt statliga myndigheter. Fokus ligger på långsiktiga och strategiska frågor av betydelse för hållbar regional utveckling. Forum för hållbar regional utveckling är uppdelat i två mötesplatser: en på politisk nivå och en på tjänstepersonsnivå.

Inriktningen på EU:s långtidsbudget som styr de olika programmen och insatserna inom bland annat sammanhållningspolitiken (regionalfond och socialfond) är ytterligare en del i den flernivåsamverkan som det regionala utvecklingsarbetet präglas av. För att påverka utformningen och användningen av EU:s långtidsbudget behöver VGR vara aktiva i EU. Arbetet består av att bevaka, samarbeta och påverka bland annat genom ett Brysselkontor och genom att delta och driva frågor inom de europeiska organisationer som VGR är medlem i. Arbetet utgår ifrån VGR:s styrande strategier, och EU-programmen har likt den regionala utvecklingsstrategin som övergripande syfte att bidra till grön omställning.

MRU finansierar med regionala medel verksamhetsbidrag till ca 50 verksamheter samt projektbidrag till utvecklingsinsatser. Förutom regionala medel ansvarar MRU för beredningen av statliga medel för specifika företagsstöd. Utöver finansiella verktyg läggs resurser på påverkansarbete, att driva och hålla ihop

relevanta regionala nätverk samt bistå med kunskapsunderlag, analys och uppföljning inom länets utvecklingsområden.

MRU finansierar och ger uppdrag till ett antal förvaltningar och bolag: Göteborgs Botaniska trädgård, Naturbruksförvaltningen, Folkhögskoleförvaltningen, Almi Företagspartner Väst AB och Turistrådet Västsverige AB.

2.1 Utblick 2027-2028

Svensk ekonomi befinner sig fortfarande i en lågkonjunktur. Konjunkturinstitutet prognostiserar att tillväxten kommer öka successivt under det kommande året, framför allt för att hushållen blir mer optimistiska om sin ekonomi. De förväntar sig dock att det dröjer till 2027 innan lågkonjunkturen är över. Både Konjunkturinstitutet och Arbetsmedlingen prognosticerar att arbetslösheten är som högst under 2025 och att den kommer börja minska under 2026.

Den långsiktiga trenden gällande Västra Götalands samlade utsläpp av växthusgaser är fortsatt en minskning, men takten är alldeles för långsam för att Västra Götalands klimatmål till 2030 ska nås. Störst utsläpp kommer från industrisektorn, drygt 40 procent, varav utsläppen från några få stora industrianläggningar dominerar. En annan stor sektor är transportsektorn som står för cirka 25 procent av utsläppen.

De samhällsutmaningar vi ser idag handlar om det osäkra världsläget med flera allvarliga kriser och geopolitiska konflikter som ställer nya krav på samhället och på näringslivet. Effekterna av klimatpåverkande utsläpp ökar och den biologiska mångfalden är akut hotad. Industrins gröna omställning hindras utan tillräcklig elförsörjning. Den demografiska utvecklingen med lägre andel befolkning i yrkesverksam ålder leder till svårigheter att klara välfärdens uppdrag och näringslivets kompetensförsörjning. Alltför unga känner oro inför framtiden, för många klarar inte skolan och allt yngre personer rekryteras till kriminella gäng.

Konkurrensen från bland annat Kina inom strategiska teknologiområden och automatiserad produktionskapacitet ökar snabbt. Samtidigt driver EU på för en ny politik för industrialisering och teknologisk spets, konjunkturen förväntas vända, vilket ökar möjligheten att på nytt attrahera stora energi- och industriprojekt. Sveriges position i EU:s nya industripolitik med ökande strategiska stöd till industriomställning är för närvarande avvaktande. Sverige som helhet svarar inte upp mot regionala utvecklingsbehov i tillräckligt hög grad. Några exempel på detta är svaga stödsystem för etableringar, omfattande stoppområden från försvarsmakten samt osäkra och långsamma tillståndsprocesser för industri- och energietableringar. Regionala initiativ behövs fortsatt, men ökad nationell handlingskraft behövs också.

Barn och unga i Västra Götaland upplever minskat välbefinnande, hög upplevd psykisk ohälsa, är mindre hoppfulla om framtiden och det är fortsatt många som inte fullföljer sina studier. Det finns ofta olika anledningar till att barn och unga mår dåligt och anledningen till att dem inte klarar skolan är oftast komplex. Flera samhällsaktörer behöver göra mer för barn och ungas förutsättningar och ökad samverkan mellan civilsamhälle, näringsliv, nationella myndigheter, region och kommun behövs.

De flesta branscher i Västra Götaland upplever *brist på kompetens*. Då de äldres andel av befolkningen blir allt större och barnafödandet minskar, samtidigt som

andelen i arbetsför ålder växer i en långsammare takt, innebär det att kompetensbristen riskerar bli ännu högre i framtiden. Bristen 2035 beräknas vara störst avseende gymnasial vård- och omsorgsutbildade och industritekniskt utbildade. Det råder även prognostiserad brist på eftergymnasialt utbildade 2035. Störst är bristen på utbildade YH-tekniker, gymnasieingenjörer och lärare i grundskolan. Grön och digital omställning förutsätter en ny typ av kompetens. De främsta som behövs är STEM-kompetenser (science, technology, mathematics, engineering) i allmänhet och ingenjörskompetens i synnerhet. IT och digitala färdigheter behövs inom de flesta sektorer. Då den prognostiserade efterfrågan på arbetskraft är stor inom flera sektorer handlar lösningarna inte enbart om att rekrytera fler. Arbetsgivare behöver skapa förutsättningar för att förändra arbetssätt, utnyttja teknikens möjligheter och på andra sätt ta tillvara och utveckla befintliga medarbetare.

Det *regionala innovationsstödsystemet* i Västra Götaland ingår i ett större forsknings- och innovationssystem. När förändringar sker hos nationella myndigheter eller inom EU är det något som MRU behöver förhålla sig till för att på bästa sätt utveckla det regionala systemet.

Vinnova och Vetenskapsrådet har fått i uppdrag att *etablera excellenskluster* inom strategiskt viktiga teknikområden för att stärka Sveriges globala konkurrenskraft. Satsningen omfattar sex områden, bland annat AI, kvantteknik och energiteknik. Under de kommande fyra åren investeras cirka en miljard kronor i etableringen av upp till fem kluster. Initiativet är en viktig del i att säkra Sveriges roll som ledande kunskaps- och tekniknation. Excellensklustren ska bidra till långsiktig samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor. Sveriges regioner har en nyckelroll i att möjliggöra miljöerna och det finns därför goda möjligheter att koppla satsningen till de västsvenska innovationsmiljöerna och det regionala utvecklingsarbetet.

EU-kommissionen presenterade i juli 2025 förslag till *ny långtidsbudget* (Multiannual Financial Framework förkortas MFF) 2028-2034. Förslaget fokuserar på EU:s strategiska prioriteringar och möjliggör fortsatt satsningar som ska bidra till industrins gröna omställning. Budgetförslaget har ett ökat fokus på säkerhet och konkurrenskraft jämfört med tidigare. Förslaget innehåller färre budgetposter och ett tydligare fokus på EU:s strategiska områden. Syftet med den nya budgetmodellen är att öka effektiviteten och flexibiliteten, men modellen väcker frågor om delaktighet för den regionala och lokala nivån. Förslaget kommer även få stora konsekvenser för EU:s sammanhållningspolitik då samtliga EU-medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden+ (ESF+) ska bidra till en Nationell och regional partnerskapsplan (NRPP). NRPP ska tas fram i nära samarbete mellan kommissionen, medlemsländerna och regionala/lokala aktörer. Dock är det inget krav på regionala kapitel som beskriver platsbaserade utmaningar och förutsättningar, utan endast en möjlighet vilket öppnar upp för medlemsstaterna att istället beskriva tematiska behov snarare än regionala särdrag. För regionerna är det viktigt att vara med och definiera innehållet i NRPP för att säkra fondernas fortsatta träffsäkerhet. Förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet planeras att påbörjas under 2026 och Sverige håller på att ta fram sin position, ett steg i det är en remiss som kommer gå ut till regionerna under hösten 2025, VGR kommer svara på remissen.

EUs budgetförslag innehåller ökade satsningar på forskning, innovation och

konkurrenskraft. Horisont-programmet föreslås att nästan fördubblas jämfört med nuvarande programperiod och ett nytt budgetinstrument presenterades i form av Konkurrenskraftsfonden. *Konkurrenskraftsfonden* ska huvudsakligen vara en katalysator för privata investeringar och syftar till att skala upp innovation, stötta företag som är aktiva inom strategiska teknologier och sektorer samt har potential att producera i Europa men riskerar att lämna på grund av brist på kapital. De ökade anslagen till innovation, forskning och konkurrenskraft ligger i linje med Draghi-rapporten (2024) som föreslog en strategi för att stärka EU:s konkurrenskraft.

Nya samarbeten inom *försvarsinnovation* samspelar med förmågor i civila teknologiområden. Hela Sveriges teknologiska förmåga blir nu del av en förstärkning av svensk försvarsförmåga. På grund av unika regionala kapacitet inom bland annat tillverkning och mjukvara för autonoma system blir Västra Götaland en central del av denna förstärkning. Säkerhet och beredskap i form av ökad civil resiliens kommer sannolikt påverka av MRU finansierade förvaltningar och bolag vilket i så fall innebär nya åtaganden och behov av utvecklingsinsatser.

Den statliga utredningen om framtida regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik som fick namnet *Svesam - utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling* pågår sedan 2024 och lämnar sitt slutbetänkande i juni 2026. VGR följer dess arbete och för löpande dialog med utredaren. Hanteringen av utredningens förslag är som alltid svår att förutspå. Vissa tidigare statliga utredningar har vilat för att efter ett par år aktualiseras. VGR bevakar särskilt regional självstyrelse och politiskt deltagande i eventuella samverkansmodeller, ett möjligt förändrat ansvar för landsbygdspolitiken samt justerade roller i relation till länsstyrelse och sektorsmyndigheter.

2.2 Regional utvecklingsstrategi

MRU är ansvarig nämnd för att i samverkan med länets aktörer utarbeta och besluta om en regional utvecklingsstrategi (RUS). MRU ansvarar också för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet med strategin och möjliggöra ett gemensamt lärande. RUS:en för Västra Götaland 2021–2030 är en övergripande strategi för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet i länet. Strategin beskriver mål och prioriteringar för områden där takten i omställningen behöver öka fram till 2030, och den fokuserar på områden som utvecklas dels genom samarbete mellan sektorer, dels genom samverkan mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå. RUS:en är styrande för VGR och vägledande för andra aktörer i Västra Götaland.

Under 2024-2025 har MRU lett en översyn av RUS:en och i början av 2026 antas en aktualiserad strategi i regionfullmäktige. Enligt förordningen (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete, ska regionala utvecklingsstrategin ses över minst en gång per mandatperiod. Översynen har genomförts som en process som både omfattat omvärldsanalys, uppföljning och bred dialog och remissförfarande med länets aktörer. Under 2026 ligger därför fokus på att få till ett förstärkt genomförande. Det handlar dels om satsningar inom strategins långsiktiga prioriteringar; Stärka innovationskraften, Bygga kompetens, Öka inkluderingen och Knyta samman Västra Götaland, som utgör basen i det regionala utvecklingsarbetet. Det handlar också om strategins delvis nya områden för kraftsamling där det behövs särskilt fokus, samverkan och gemensamma insatser

kommande 4-5 åren för att accelerera omställningstakten.

Under 2026 fortsätter processen med att tydliggöra VGR:s bidrag i genomförandet av strategin, vad som prioriteras 2026 beskrivs under detaljbudgetens olika mål och fokusområden. Utöver det har MRU även en viktig roll inom RUS:ens långsiktiga prioriteringar Öka inkluderingen och Knyta samman Västra Götaland, genom bland annat stärkt samverkan med civila samhällets organisationer, socialt entreprenörskap samt utvecklade arbetssätt som ökar invånarnas möjlighet att vara delaktiga i utvecklingen av sin livsmiljö och samhället i stort.

Förvaltningen ska under 2026 påbörja arbetet för en ökad strategisk och långsiktig samverkan mellan MRU och civilsamhällets aktörer inom ramen för RUS:en.

En del i genomförandet av RUS:en är de fyra överenskommelser om delregionala utvecklingsmedel som MRU har med kommunalförbunden i Fyrbodal, Skaraborg, Sjuhärad och Göteborgsregionen samt Business Region Göteborg (BRG). Nuvarande överenskommelser gäller fram till och med 2026. Under 2026 ska nya överenskommelser tecknas för perioden 2027-2031.

Nämnden ansvarar för Framtid Västra Götaland, en årlig konferens och mötesplats för länets aktörer. Syftet är att öka kunskap och få samsyn kring utmaningar och lösningar för olika regionala utvecklingsfrågor. Utöver detta bjuder VGR in till kunskapsseminariet Nuläge Västra Götaland med fokus på aktuell statistik och analys av utvecklingen i länet.

Aktiviteter:

- Slutföra översynen av den regionala utvecklingsstrategin, fram till beslut om en uppdaterad strategi i regionfullmäktige i februari 2026.
- Bidra till ett förstärkt genomförande av strategin som ligger i linje med beslutad uppdaterad strategi inklusive delvis nya kraftsamlingar.
- Genomföra den årliga konferensen Framtid Västra Götaland och Kunskapsseminarium Nuläge Västra Götaland.
- Bereda överenskommelser för ny period om delregionala utvecklingsmedel.

2.3 Mål från regionfullmäktiges budget

2.3.1 Mål: Västra Götalandsregionen ska stärka sin beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge

Det regionala utvecklingsarbetet med målet att ställa om till ett hållbart och konkurrenskraftigt Västra Götaland handlar om att möta flera samhällsutmaningar parallellt, både kända och oförutsedda. De samhällsutmaningar vi ser idag handlar om det osäkra världsläget med flera allvarliga kriser och geopolitiska konflikter som ställer nya krav på samhället och

på näringslivet. Effekterna av klimatpåverkande utsläpp ökar och den biologiska mångfalden är akut hotad. Industrins gröna omställning riskerar att gå förlorad utan tillräcklig elförsörjning, rätt kompetens och cirkulära värdekedjor. Den demografiska utvecklingen med lägre andel befolkning i yrkesverksam ålder leder till svårigheter att klara välfärdens uppdrag och näringslivets kompetensförsörjning. Alltför unga känner oro inför framtiden, för många klarar inte skolan och allt yngre personer rekryteras till kriminella gäng.

Det regionala utvecklingsarbetet har ett beredskapsperspektiv som nu blir allt viktigare för att kunna skapa ett hållbart och konkurrenskraftigt Västra Götaland. Detta kräver en välfungerande gemensam beredskap och planering där samverkan mellan offentlig och privat sektor, akademi och det civila samhället är central.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) medfinansierar och möjliggör flera regionala arenor där aktörer kan mötas, dela kunskap och erfarenheter samt vidareutveckla och konkretisera områden som behöver framdrift. Ett viktigt arbete är också att ta fram analyser och kunskapsunderlag som kan underlätta frågor som rör exempelvis målkonflikter samt hur vi kan använda våra gemensamma resurser och rikta dem dit de gör mest nytta.

De bolag och förvaltningar som MRU ger uppdrag till är viktiga genomförare av den regionala utvecklingsstrategin och här har MRU ett ansvar att säkerställa goda förutsättningar för dem att kunna bidra till att kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge.

Aktivitet	
MRU ska i samverkan med kulturnämnden och beredningen för mänskliga rättigheter ta fram analyser av hur kultur- och civilsamhällesstödda verksamheter kan mobiliseras vid höjd beredskap och bidra till motståndskraft.	Planerad
MRU och kulturnämnden ska i samverkan med studieförbund och folkhögskolor identifiera och utveckla utbildningar som stärker civil beredskap, såsom kring informationspåverkan, lokalsamordning eller första hjälpen.	Planerad
Skapa förutsättningar för en ökad samverkan mellan MRU och civilsamhället inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget.	Planerad

2.3.2 Mål: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland

Att fasa ut alla fossila energikällor och minska utsläppen av växthusgaser innebär en genomgripande omställning av samhället. Klimatomställningen är samtidigt en förutsättning för att kunna nå andra samhällsmål, exempelvis inom ekonomi och andra miljömål. Forskning och innovation spelar en nyckelroll i det

klimatstrategiska arbetet men också att fler aktörer genomföra åtgärder som vi redan vet har en stor effekt av att minskar utsläppen. Genom att Västra Götalands aktörer minskar sina egna utsläpp och samtidigt stödjer utveckling av nya teknologier och cirkulära affärsmodeller blir Västra Götaland en föregångsregion i klimatomställningen.

Den biologiska mångfalden är akut hotad, och i den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland lyfts det fram som en av de viktigaste samhällsutmaningarna.

MRU har det samordnande ansvaret inom VGR för länets klimat- och miljöstrategiska arbetet. Omställningen till en minskad miljö- och klimatpåverkan är en förutsättning för långsiktig konkurrenskraft och genomsyrar hela det regionala utvecklingsarbetet.

MRU prioriterar arbetet inom de tre fokusområdena för målet; Stärka den biologiska mångfalden, Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen samt Kraftsamla för elektrifiering.

2.3.2.1 Fokusområde: Stärka den biologiska mångfalden

MRU har en fastställd plan för regionala utvecklingsinsatser för att främja biologisk mångfald 2025-2030. Under 2026 ska ytterligare satsningar genomföras i linje med planen.

Göteborgs botaniska trädgård ska, tillsammans med styrelsen för naturbruk, påbörja arbetet med att bygga upp en infrastruktur för artbevarande och naturrestaurering. Arbetet kring fröbanken ska proaktivt förbereda Västra Götaland inför genomförandet av den nationella naturrestaureringsplanen. Företag och andra aktörer som arbetar med naturrestaurering behöver tillgång till växtprodukter som får användas i detta syfte.

Under 2026 ska det initieras ett arbete med att skapa en testbädd för naturrestaurering där näringsliv, akademi och offentliga aktörer samverkar för att stärka insatserna som leder till att säkerställa långsiktig biologisk mångfald. Testbädden ska inkludera både gröna och blå näringar. VGR har flera verksamheter som kan bidra, såsom Göteborgs botaniska trädgård och styrelsen för naturbruk.

Under 2026 ska arbetet inledas med att ta fram en regional kartbild och ett kunskapsunderlag för grön och blå infrastruktur. Detta innebär att ett detaljerat och specifikt stöd ska utvecklas för de som förvaltar marken, med syfte att bevara och förbättra den gröna och blå infrastrukturen.

Aktivitet	
Genomföra fler satsningar i linje med plan för regionala utvecklingsinsatser för att främja biologisk mångfald 2025-2030.	 Planerad
Starta upp ett centrum för naturrestaurering i regi av Göteborgs botaniska trädgård och Naturbruksförvaltningen.	 Planerad
Initiera ett arbete med en testbädd för	 Planerad

Aktivitet
naturrestaurering.
Uppstart av arbetet att ta fram en regional kartbild och ett kunskapsunderlag för grön och blå infrastruktur. Planerad

2.3.2.2 Fokusområde: Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen

Den regionala utvecklingsstrategin sätter riktningen och fokus för det klimatstrategiska arbetet. MRU:s insatser fokuserar på kunskapsspridning och samverkan för utsläppsminskningar i närtid, åtgärder som kan genomföras av lokala aktörer där det oftast finns direkt rådighet. MRU fokuserar också på mer långsiktiga strategiska insatser där flera aktörer måste agera tillsammans för att bidra till minskning av utsläppen via omställning av system och sektorer. Genom att kombinera konkreta lokala åtgärder med samverkan för en långsiktig systemomställning kan Västra Götaland ta ledningen i den gröna omställningen. Insatserna formuleras framförallt inom den långsiktiga prioriteringen Stärka innovationskraften och fokusområdena för elektrifiering och cirkulära affärsmodeller.

Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning är tillsatt av VGR. Forskarrådets uppdrag är att följa upp klimatarbetet i länet och identifiera regionala och lokala åtgärder som kan förstärka omställningsarbetet och rekommendera vad som behöver göras av aktörerna i Västra Götaland för att minska klimatutsläppen. Rekommendationerna har hitintills handlar om hur transportsektorns och industrins omställning kan påskyndas samt vikten av invånarnas engagemang, acceptans och delaktighet.

Rådet för industrins omställning Västra Götaland består av nyckelaktörer som kan bidra till att Västra Götaland tar viktiga steg mot att stärka industrins klimatomställning och konkurrenskraft. I rådet finns flera stora industriföretag representerade som har stor påverkan på Västra Götalands ekonomi, arbetstillfällen och klimatutsläpp. Rådet, som leds av VGR och Länsstyrelsen, samlar det regionala ledarskapet för industrins omställning och utveckling och bidrar till att skapa en gemensam bild av utmaningarna samt agera för åtgärder och hinderröjning.

För att följa utvecklingen av klimatutsläppen i länet finns en koldioxidbudget för Västra Götalands län som följs upp årligen och som visar det kvarstående utsläppsutrymmet.

Under 2026 ökar MRU sina satsningar för att minska utsläppen i närtid. Samarbeten med kommuner, näringsliv och civilsamhälle är avgörande för att skapa bred förankring och snabb effekt. Genom att erbjuda stöd för klimatomställning till små och medelstora företag kan regionen bidra till både minskade utsläpp och stärkt konkurrenskraft. Att växla upp redan påbörjade initiativ och satsningar, såsom Klimatlöftet företaget, är ett effektivt sätt att skala upp och förstärka genomförandet. Samtidigt riktas resurser mot nya initiativ som tydligt ska bidra till minskade utsläpp i närtid. MRU ska undersöka möjligheterna till insatser som kan stödja små och medelstora företags arbete med att minska klimatutsläpp och främja omställning, som en del i VGRs

företagsstöd. Utbildningsinsatser och kommunikation är också viktiga för att öka medvetenheten och engagemanget hos invånare.

Kommunernas klimatlöfte 2024-2026 är en satsning som VGR leder tillsammans med Länsstyrelsen Västra Götaland. Satsningen stötta kommuner med konkreta aktiviteter som ger utsläppsminskningar i närtid. Satsningen fortsätter genomföras under 2026 samtidigt som en ny satsning för 2027 och framåt bereds.

Det är viktigt att VGR tar vara på det civila samhällets möjligheter att bidra till den lokala och regionala utvecklingen. MRU satsar därför under 2026 särskilt på utökad samverkan med civilsamhället i frågor som rör miljömässig hållbarhet.

Aktivitet	
Ta emot, analysera och följa upp rekommendationerna från den årliga rapporten från Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning.	 Planerad
Fortsätta arbetet med att ta fram en gemensam bild av den regionala klimatomställningens möjligheter, i enlighet med forskarrådets rekommendation.	 Planerad
Utveckla arbetet inom rådet för industrins omställning för att stärka industrins klimatomställning och konkurrenskraft.	 Planerad
Fortsatt växla upp insatserna inom satsningen Kommunernas klimatlöften, som sträcker sig mellan åren 2024–2026.	 Planerad
Initiera fler, samt växla upp pågående, initiativ som bidrar till utsläppsminskning på kort sikt i enlighet med koldioxidbudgeten.	 Planerad

2.3.2.3 Fokusområde: Kraftsamla för elektrifiering

Västra Götalands ekonomi är beroende av exportindustri. Industrin är i sin tur beroende av att lyckas med elektrifiering. Elektrifiering är därför central för utvecklingen av en hållbar och konkurrenskraftig framtid. Omställningen av energisystemet till ett elbaserat energisystem och omställningen och expansionen av industrins produktion och produkter via elektrifiering är primär lösning för både minskad uppvärmning av klimatet och långsiktigt konkurrenskraftiga jobbtillfällen i Västra Götaland.

Under 2026 ligger fokus på att ytterligare förstärka genomförandet som en viktig del i industrins gröna omställning. Syftet är att tillsammans med relevanta aktörer identifiera hinder som behöver undanröjas för att underlätta elektrifiering och initiera och stötta förändringsprojekt. Aktiviteter inkluderar analyser, expertdialoger, påverkansarbete, utvecklingsprojekt kopplat till elproduktion, nät, nätbalansering, elektrifiering av transporter, elektrifiering av industriprocesser, förändrade industriella värdekedjor och industristruktur,

kopplade nya FoI- och kompetensbehov, samt stöd i etableringsprocesser för både befintliga och nya branscher. Ett kraftigt utbyggt elförsörjningssystem är en förutsättning för fortsatt verksamhet av nuvarande industriverksamhet på nuvarande nivå. En utbyggnad möjliggör också expansion av exportindustriella verksamheter, etablering av nya verksamheter, och en återindustrialisering av Västra Götaland som helhet.

Större projekt och etableringar för elförsörjning och tillverkning som har skjutits fram ett par år pga konjunkturläge ligger fortfarande fast som industriella produktmål och strukturomvandling av industrisektorer. Den ökade konkurrensen från Kina inom produktion skapar ett starkt förändringstryck. Det kommer vara ont om tid för att få till stånd elutbyggnad och industrietableringar när konjunktur väl vänder. Industriella investeringsbeslut är alltid tidskritiska, det gäller särskilt för exportindustrins nya globala landskap.

Aktivitet	
Analyser av industriella behov och framtagning av strategier och framtidsbilder för ökad exportindustri, elförsörjning och återindustrialisering i hela Västra Götaland.	Planerad
Utveckling och samordning av initiativ som bidrar till att säkra industrins elbehov inklusive produktion, nät, balansering och el till industriell vätgas.	Planerad
Under 2026 ska MRU identifiera områden i Västra Götaland där det finns potential för skapandet av energigemenskaper.	Planerad

2.3.3 Mål: Stärka innovationskraften – för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Inom Stärka innovationskraften hanteras huvuddelen av näringslivsutveckling, uppbyggnaden av teknisk kompetens och forsknings- och innovationsmiljöer som är strategiska för den fortsatta utvecklingen av Västra Götalands ekonomi.

Ett antal branscher inom tillverkning, export och företagsnära tjänster spelar en viktig roll i Västra Götalands ekonomi. Genom sina kopplingar till leverantörskedjor, serviceföretag, underhåll, entreprenad, hantverkstjänster och andra företagsnära funktioner bidrar dessa branscher till att skapa förutsättningar för sysselsättning även i andra sektorer – exempelvis inom restaurang, handel och turism. Det handlar inte om att alla jobb är en direkt eller indirekt effekt av dessa branscher, men deras ekonomiska betydelse, i form av exportvärden och lönesummor, har en bred påverkan på den regionala arbetsmarknaden. Att stärka innovationskraften är därför ytterst relevant för många delar av arbetslivet och sysselsättningen i Västra Götaland.

På grund av ökad global konkurrens och strukturomvandling av produkt- och värdekedjor behövs ännu större regionalt fokus och handlingskraft för att upprätthålla och förstärka innovationskraften.

Västra Götalands konkurrenskraft bygger på förmågan att utveckla och tillämpa ny teknik, särskilt inom avancerad digitalisering såsom artificiell intelligens (AI), automatisering och dataanalys. Västra Götalandsregionens (VGR) arbete behöver intensifieras med fokus på att stärka innovationskraften genom investeringar i forsknings- och innovationsinfrastruktur, samt genom att främja idéutveckling, entreprenörskap och kunskapsöverföring. Stärkt innovationskraft ger även nya affärsmöjligheter inom områden som säkerhet, resiliens och biologisk mångfald.

Innovationskraften är en grundpelare för Västra Götalands ekonomi, gröna omställning, sysselsättning och beredskap. Redan idag påverkar innovationsinsatser företagens investeringsbeslut och bidrar till att nya arbetstillfällen skapas i takt med att gamla försvinner. Den industriella omställningen innebär en omstrukturering av arbetsmarknaden, där digitalisering och nyetableringar kräver nya kompetenser och spetskunskap – ofta med internationell rekrytering som en nyckel.

Insatserna ska bidra till att fler individer – kvinnor och män – ges möjlighet att utveckla idéer, starta företag och skapa lösningar som påskyndar omställningen. Samverkansmiljöer med internationell lyskraft ska vidareutvecklas, samtidigt som hållbara produkter och tjänster sprids och kommer till praktisk användning i näringsliv och offentlig sektor.

I en tid av klimatförändringar, ökade geopolitiska spänningar och snabba teknologiska förändringar är det avgörande att innovationssystemet också stärker samhällets beredskap och säkerhet. Forskning och innovation med dual-use potential – det vill säga teknik som kan användas både civilt och i krisberedskap – ska främjas.

För att förstärka genomförandet används en kombination av regionala, statliga och europeiska medel. EU-programmen som löper till och med 2027 erbjuder möjligheter till finansiering av strategiska projekt och VGR fortsätter att vara en aktiv part i utformningen av nästa programperiod (2028–2034) genom deltagande i internationella nätverk och organisationer. Det är avgörande att de regionala behoven fortsatt styr användningen av EU-fonderna.

Digitalisering är en central drivkraft för innovation. Här prioriteras insatser inom teknik och data, digital kompetens och stöd till små och medelstora företags digitala transformation. AI är ett snabbt växande område som kräver både teknisk förmåga och etisk medvetenhet. VGR:s Digitaliseringsråd följer utvecklingen noga, med fokus på att säkerställa rättvisa, hållbara och inkluderande lösningar. Samverkan mellan aktörer – regionalt, nationellt och internationellt – är avgörande för att lyckas.

Fem områden av särskilt stor betydelse för länets konkurrenskraft, tillväxt och export

I Västra Götaland finns fem områden av särskilt stor betydelse för länets konkurrenskraft, tillväxt och export. VGR ska stärka förutsättningarna för innovativ omställning och hållbar utveckling av dessa.

1. Hållbar industri

Västra Götaland är industriintensivt och den regionala ekonomin har en tydlig industriell bas med starkt import- och exportberoende. Industrins omställning kräver stora investeringar i ny teknik och FoI- och labbinfrastruktur, en stabil och tillräcklig tillgång till fossilfri energi, samt att tillgången till hållbara och cirkulära

råvaror säkerställs samt nya kompetenser och vidareutbildning för att hantera och implementera nya teknologier. Elektrifiering är starkt tema och trend där Västsveriges förmåga behöver försvaras och utvecklas. MRU har fortsatt stort fokus på att skapa förutsättningar för att lösningarna utvecklas i världsledande samverkansmiljöer och för att hållbara produkter och tjänster utvecklas i regionens största tillverkande industrier; fordons-, process-, kemi-, läkemedelsindustrin, mindre tillverkande företagssektorer däribland plast-, trä-, möbelföretag, handel inom textila sektorn samt klusterutveckling inom exempelvis rymd.

2. Hälsa och life science

Utvecklingen inom life science i Västra Götaland är av central och strategisk betydelse och prioriterat både utifrån ett hälso- och sjukvårdsperspektiv och ett regionalt utvecklingsperspektiv. VGR:s life science-kontor kommer fortsatt utveckla området genom att tydligare knyta ihop båda dessa perspektiv. Under det första kvartalet av 2026 beräknas arbetet med den västsvenska agendan för life science vara klar. Agendan kommer utgöra en grund för aktiviteter och satsningar inom området. Ett specifikt fokusområde kommer vara kliniska prövningar men även att fortsatt utveckla innovationsstödsystemet för västsvenska life science-aktörer. Sahlgrenska Life utgör en prioriterad infrastruktur för VGR och utgör ett centralt perspektiv för arbetet framåt.

3. Livsmedelskedjan, skogliga och maritima näringar

Under 2026 tas en uppdaterad regional livsmedelsagenda, "Västra Götalands agenda för omställning till hållbara livsmedelssystem", fram i samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götaland. MRU avser att öka satsningarna på livsmedel och gröna näringar under 2026 för att möta de utmaningar som sektorn står inför, inte minst gällande den gröna omställningen och för att skapa en hållbar och resilient livsmedelskedja. Under 2026 kommer utvecklingen inom området livsmedelsberedskap fortsatt att bevakas. MRU satsar på de skogliga näringarna där värdekedjorna behöver utvecklas för att ta vara på träåvarans fulla värde. Fokus är på ökad resurseffektivitet, livslängd, återanvändning och återvinning. Satsningarna ska värna balansen mellan näringslivsutveckling och en ökad biologisk mångfald. MRU stärker den maritima fou-infrastrukturen genom stöd till omställningen av Kristinebergs forskningsstation. Nämnden fortsätter sin satsning på flera andra noder och projekt inom det maritima styrkeområdet, t ex inom marina livsmedel.

De blå naturresurserna Västerhavet och de stora sjöarna Vänern och Vättern är några av Västra Götalands viktigaste tillgångar. Havet och sjöarna är centrala ekosystem för klimatet, den biologiska mångfalden och miljön. Regionen är också dominerande inom det havsanknutna näringslivet, forskningen och kompetensförsörjningen. I EU utmärker sig

Västra Götaland genom ett diversifierat och konkurrenskraftigt marint näringsliv, livskraftiga kustsamhällen och en levande skärgård från Vrångö till Koster. De marina naturresurserna, kompetensen och näringslivet är en kärnverksamhet i det regionala utvecklingsuppdraget.

Den marina sektorn är diversifierad och kan delas upp i flera olika branscher och verksamhetsområden. I Västra Götaland finns en kritisk massa av aktörer inom områden som sjöfart och marin teknik, fiske och vattenbruk, marin besöksnäring och friluftsliv samt forskning och förvaltning inom havsmiljö, biologisk mångfald och klimat.

Arbetet inom de blå och gröna näringarna ska bidra till att stärka innovationskraften och främja implementeringen av ny teknik hos lantbrukare och företag för ökad lönsamhet, resurseffektivitet och hållbarhet.

4. Framtidens mobilitet

Framtidens mobilitet omfattar utvecklingsprojekt inom både person- och godstransporter. Inom persontransporter drivs elbussarbetet vidare. Utvecklingsprojekten ligger på systemnivå och mer inom användning än tillverkning. Ett antal innovationsmiljöer och forskningsplattformar drivs inom Framtidens mobilitet, t ex transporteffektivitet, fordons- och trafiksäkerhet, mjukvara för framtidens mjukvarudefinierade farkoster och mobilitetstjänster, aktiva säkerhetssystem, sjöfartsforskning, ellastbilddemonstrationer. Dessa plattformar basfinansieras med regionala projektmedel och leder i de flesta fall till både mycket stor uppväxling av medel och omfattande och konkreta resultat. VGR har varit tidig nyckelaktör för att attrahera och driva de aktörsnätverk som gett upphov till Sveriges största marknadsdemonstrationer av elektrifierade godstransporter på väg.

5. Besöksnäring och kulturella och kreativa näringar

Besöksnäring i Västra Götaland är en stark bransch som bidrar till att utveckla näringslivets konkurrens- och attraktionskraft i Västsverige. VGR:s bolag Turistrådet Västsverige erbjuder ett brett stöd till besöksnäringens verksamheter genom bland annat utbildningar, kampanjer, journalistbesök och rådgivning. Samverkan mellan aktörer är avgörande för att utveckla en hållbar besöksnäring, initiativet Hållbarhetsklivet bidrar till detta genom att samla branschens aktörer kring gemensamma mål.

Riktade insatser sker för att främja entreprenörskap, affärsutveckling och innovation inom företag och kreatörer verksamma inom kulturella och kreativa branscher så att idéer kan utvecklas till kommersiellt hållbara verksamheter. Det handlar om att utveckla metoder som stöttar unga yrkesverksamma i övergången från studier till arbetsliv och genom att tillhandahålla kompetenshöjande insatser som är anpassade för att möta framtidens krav på en digitaliserad och cirkulär bransch. En utlysning initieras i samverkan med Kulturnämnden med fokus på hur industrilokaler i gles- och landsbygd kan transformeras och bli en resurs för kulturella och kreativa branscher.

Främja entreprenörskap och företagande

Entreprenörer och företagande spelar en avgörande roll i omställningen till ett fossiloberoende, cirkulärt och hållbart samhälle. Deras innovationsförmåga, drivkrafter och förmåga att snabbt omsätta idéer till lösningar är centrala för att möta både klimatutmaningar och nya samhällsbehov. Insatser behöver stärkas för att nå fler företagare – även de som traditionellt står utanför etablerade stödsystem – och skapa inkluderande innovationsmiljöer.

Innovationer uppstår när människor ges möjlighet att tänka och göra annorlunda. Därför är det viktigt att barn och unga redan i skolan får utveckla sin kreativitet och entreprenöriella förmåga. Tidiga insatser stärker framtidstro och bidrar till att fler individer ser företagande som en möjlig väg. Studenter och forskare vid regionens lärosäten behöver fortsatt stöd i att utveckla ett entreprenöriellt förhållningssätt, där idéer kan omsättas till samhällsnytta.

Att ha ett innovationsstödsystem som kan främja entreprenörskap hos alla – oavsett kön och bakgrund - är avgörande för att skapa ett konkurrenskraftigt,

inkluderande och hållbart Västra Götaland. VGR fortsätter att utveckla området, med fokus på att identifiera nya möjligheter, hinder och behov i olika delar av regionen och säkerställa att innovationssystemet är tillgängligt, relevant och inkluderande för fler. Satsningar och stöd till sociala företag och den sociala ekonomin har en viktig roll, då de bidrar med innovativa lösningar på samhällsutmaningar och skapar vägar in på arbetsmarknaden för grupper som ofta står långt ifrån den.

Kvinnors företagande är en viktig del av den regionala innovations- och tillväxtkraften. MRU ska aktivt bidra till att öka andelen kvinnor som driver och utvecklar företag genom riktade insatser, kompetensstöd och samverkan med aktörer inom innovationssystemet. Särskild vikt ska läggas vid att säkerställa att kvinnor får tillgång till kapital, rådgivning och nätverk på lika villkor. Jämställdhetsperspektivet ska vara integrerat i alla delar av MRU:s arbete med entreprenörskap och näringslivsutveckling.

MRU medfinansierar åtta inkubatorer i Västra Götaland som erbjuder stöd till idébärare och tillväxtföretag. Dessa aktörer inom innovationsstödsystemet ska aktivt arbeta för att främja jämställdhet och jämlika villkor inom sina respektive verksamhetsområden. Det sociala företagandet är en viktig del av innovationssystemet, särskilt i mötet med samhällsutmaningar. MRU stödjer därför kooperativ och sociala företag, bland annat genom samverkan med Coompanion i regionens fyra delregioner.

Företag som utvecklar lösningar med dubbla användningsområden, exempelvis inom energilagring, cybersäkerhet, livsmedelsförsörjning eller robust kommunikation är särskilt viktiga för att stärka samhällets motståndskraft. MRU ska verka för att dessa företag får tillgång till relevanta stödstrukturer och att innovationsmiljöer integrerar beredskapsperspektiv i sin verksamhet.

Förutsättningarna att bedriva företag i hela Västra Götaland ska fortsatt främjas, bland annat genom tillgång till kommersiell och offentlig service, digital infrastruktur och kompetensförsörjning. Samverkan med kommuner, näringslivsorganisationer och civilsamhället är avgörande för att skapa ett inkluderande och hållbart företagsklimat.

Stimulera innovation och forskning, test och demonstration i samverkan

Västsverige har genom långsiktigt regionalt utvecklingsarbete och målmedvetna investeringar i samverkan byggt upp ett innovationsstödsystem i världsklass. Med avancerad teknikutveckling och test- och demonstrationsmiljöer i internationell toppklass har regionen etablerat sig som en ledande forsknings- och kunskapsnod.

Västra Götaland står inför en ny fas i den industriella omställningen. För att behålla och vidareutveckla regionens starka position krävs att test- och demonstrationsmiljöer fortsatt är nära hemmamarknaden. Dessa miljöer fungerar som nav för samverkan mellan industri, akademi och forskningsinstitut – och är avgörande för att säkra industrins närvaro, expansion och förmåga att möta framtidens krav.

Tillverkningsindustrin genomgår en strukturell förändring där värdekedjor behöver förankras regionalt för att undvika negativa följd effekter på forskning, utveckling och kompetensförsörjning. Därför måste FoU-insatser utgå från industrins konkreta behov och bidra till att stärka Västra Götalands

konkurrenskraft.

Som en del av VGR:s företagsstöd erbjuds stöd till små- och medelstora företag som vill ta in extern kompetens för att belysa och utveckla en forskningsfråga kopplat till företagets verksamhet, produkt eller tjänst.

Utveckla marknader och tillämpningar

Innovationer behöver omsättas i praktiken för att skapa verklig samhällsnytta. I en tid av snabb teknologisk utveckling och ökade krav på hållbarhet står näringslivet inför en omfattande omställning. Elektrifiering, cirkularitet och digitalisering är centrala drivkrafter som kräver nya affärsmodeller, förändrade kompetenser och samordnade insatser för att möjliggöra etableringar och investeringar i framtidens industri.

Västra Götaland är en stark industriregion med stor exportpotential. Export av klimatsmarta produkter och tjänster är avgörande för att bidra till den gröna omställningen – både regionalt och globalt. För att företag ska kunna växa hållbart krävs lönsamhet, vilket i sin tur möjliggör investeringar i miljöteknik, forskning och innovation. Insatser med fokus på hållbarhet, konkurrenskraft och exportfrämjande är därför prioriterade. Test- och demonstrationsmiljöer likt ASSAR Industrial Innovation Arena i Skövde och Produktionstekniskt centrum i Trollhättan är strategiska resurser för att attrahera investeringar och etableringar i regionen.

Aktivitet	
Utveckla insatser för att främja entreprenörskap och insatser som utvecklar barn och ungas entreprenöriella förmågor.	Planerad
Stötta innovationsmiljöer och projekt som bidrar till test-, demonstration-, forskning och utveckling av strategisk vikt för industrialisering och samhällsomvandling.	Planerad
Utveckla det regionala innovationsstödsystemets effektivitet, men även göra det mer tillgängligt och inkluderande för fler.	Planerad
Ta fram västsvensk agenda för life science och uppdatera den regionala livsmedelsagendan samt fortsatt stötta etableringsfrämjande insatser.	Planerad
Under 2026 ska förvaltningen inventera pågående utvecklingsaktiviteter inom de blå näringarna, identifiera strategiska utmaningar inom olikabranscher/verksamhetsområden samt också peka på möjliga prioriteringar för MRU.	Planerad
Ta fram en västsvensk rymdagenda för att samla aktörer och stärka Västsveriges roll i den europeiska rymdsektorn.	Planerad

Aktivitet	
Utveckla ett regionalt rymdkluster i samverkan med näringsliv, akademi och innovationsmiljöer.	Planerad
Ta fram förslag på konkreta insatser för att stärka kvinnors företagande i Västra Götaland.	Planerad
Att förvaltningen under 2026, i nära samverkan med lokala aktörer inom de blå näringarna, ska inventera pågående utvecklingsaktiviteter för att identifiera strategiska utmaningar och möjligheter.	Planerad

2.3.3.1 Fokusområde: Kraftsamla för cirkulära affärsmodeller

En viktig del i den gröna omställning av industrin är övergången till cirkulära flöden av produkter, material och resurser en avgörande utveckling. Andelen resurser som nyttjas cirkulärt utgör fortsatt en liten del av den svenska ekonomin. VGR behöver fortsatt stötta och underlätta för insatser där fokus läggs på att designa och planera rätt från början för minskad resursanvändning, bibehålla materialets värde över tid och bidra till cirkulära flöden. Under 2026 är fokus på att förstärka genomförandet i linje med den aktualiserade regionala utvecklingsstrategins, samtidigt som vi tar vara på lärdomar från flera års framgångsrikt arbete inom kraftsamlingen för cirkulära affärsmodeller. I regionfullmäktiges budget pekas flödena av plast och textil ut som prioriterade material att fokusera på under 2026.

I Västra Götaland har vi länge arbetat proaktivt med att öka cirkulära flöden inom textil. VGR samarbetar med kommunalförbunden och aktörerna inom Textile movement för att utveckla system för att ta vara på en högre andel av det material som idag blir avfall som exporteras eller bränns. Flera projekt är igång och ambitionen är fortsatt att VGR ska ha en test- och demonstrationsinfrastruktur med internationell spets som görs tillgänglig och relevant.

Under 2025 har en regional samverkan etablerats inom ramen för ett så kallat local chapter inom det Europeiska initiativet New European Bauhaus. Det är ett arbete som går in i den långsiktiga prioriteringen Knyta samman kring platsutveckling och samhällsplanering men utgör också en brygga till utvecklingen mot cirkularitet för utveckling av cirkulära livsmiljöer som gör det lätt att göra rätt i vardagen.

Vätgas från el och biogas från restflöden är energibärare och/eller insatsvara till industriprocesser, med olika roll och potential i industrins gröna omställning, där det är industrins behov som avgör potential och behov av insatser. Fokus är framgent på skalbara kostnadseffektiva lösningar. VGR kommer fortsatt vara engagerad i utvecklingen, i syfte att skapa såväl cirkulära flöden med mindre koldioxidutsläpp, som långsiktigt hållbara och kostnadseffektiva energikällor för den västsvenska industrins konkurrenskraft.

Aktivitet	
Göra en analys över biomassan i Västra Götaland som kan användas inom de sammanhang som VGR är aktiv gällande biomassa.	Planerad
Främja demonstrationsplattformar där akademi och forskning kopplas samman med näringsliv och framväxande aktörer.	Planerad
Verka för att skala upp försortering av textil och utveckla affärsmöjligheter för textilbranschen genom samarbetet Textile movement där Wargön Innovation, Borås Science Park och Lindholmen Science Park ingår liksom branschföreträdare och akademi.	Planerad
Samarbete regionalt, nationellt och Europeisk kontext kring New European Bauhaus för att utveckla cirkulära livsmiljöer i samhällsplaneringen.	Planerad

2.3.3.2 Fokusområde: Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse

Västra Götaland är en av Europas ledande regioner för innovation och företagande, med starka forskningsmiljöer, globalt verksamma företag och etablerade strukturer för entreprenörskap och utveckling. För att säkra en fortsatt hållbar och konkurrenskraftig position krävs att regionen både värnar befintliga styrkeområden och stärker förnyelseförmågan i hela näringslivet.

Nya innovationer uppstår i mötet mellan olika idéer, branscher och erfarenheter. Därför behöver fler grupper och perspektiv inkluderas i innovationssystemet. Ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv ska genomsyra de stödjande insatser som regionen medfinansierar, och särskild vikt läggs vid att nå entreprenörer som i dag står utanför de etablerade strukturerna.

Utöver den industriella innovation som utgör grunden för den gröna omställningen ska de kulturella och kreativa näringarna och det sociala företagandet ges ökat utrymme som motorer för nyskapande lösningar och social inkludering. Sociala företag bidrar både till innovation och till en mer inkluderande arbetsmarknad, och VGR ska ta tillvara deras potential i det regionala utvecklingsarbetet.

För att fler innovativa företag ska kunna växa i regionen behöver tillgången till riskkapital stärkas. VGR bör främja samverkan mellan offentliga aktörer, investerare och innovationsmiljöer för att underlätta kapital i tidiga skeden.

Indikator	Utfall T3 2023	Utfall T3 2024
Andel företag som upplever att företagsstöd från VGR har bidragit till ökad konkurrenskraft	73 %	68 %

Aktivitet	
Vidareutveckla innovationsstödsystemet genom långsiktiga satsningar på inkubatorer, science parks och industriella utvecklingscentra.	 Planerad
Genomföra insatser som stärker entreprenörskap bland barn och unga samt skapa fler vägar in för underrepresenterade grupper i företagande och innovation.	 Planerad
Stödja kommersialisering, test och demonstration av nya lösningar, i nära samverkan mellan akademi, näringsliv och samhälle. Fortsätta stärka socialt företagande och kooperativa lösningar som svarar mot samhällsutmaningar.	 Planerad
Stärka tillgången till riskkapital för startups och scaleups genom att främja samverkan mellan offentliga aktörer, investerare och innovationsmiljöer.	 Planerad

2.3.4 Mål: Bygga kompetens - för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Att bygga kompetens handlar om att öka tillgången till kunskap och kompetens som är avgörande för att samhället ska kunna utvecklas. Utbildning och arbete är grunden för att människor och företag ska växa. Det behövs både bredd och spets inom universitet, högskolor och yrkesutbildningar samt möjlighet till bildning vid folkhögskolor, studieförbund och i föreningslivet.

En av VGR:s centrala uppgifter inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet är att identifiera länets kompetensbehov på kort och lång sikt. Det görs främst genom regionala branschdialoger som genomförs varje år och som är viktiga att fortsätta utveckla. Kompetensbehoven presenteras i VGR:s rapport *Kompetensbehov på arbetsmarknaden i Västra Götaland*. VGR kommer att sprida och säkerställa gemensamt användande av rapporten.

Den gröna och digitala omställningen kräver att vi lär och agerar utifrån ny kunskap och ändrade förutsättningar. Den snabba och breda tekniska utvecklingen skapar ett omfattande förändringstryck på arbetsmarknaden. Tillsammans med högre krav på hållbarhet och cirkulära affärsmodeller påskyndar den behovet av att ställa om de anställdas kompetens och agera utifrån ny kunskap och ändrade förutsättningar. Möjligheterna till kompetensomställning och livslångt lärande genom hela arbetslivet blir allt viktigare. Ett fokus under kommande år är kompetensomställning för industrins gröna omställning där VGR fortsätter satsa. Här kan digitalisering och AI vara möjliggörare.

En väl fungerande kompetensförsörjning kännetecknas av en god matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Det innefattar både att arbetsgivares efterfrågan på kompetens och att utbudet av kompetens ska vara relevant, rätt dimensionerat och tillgängligt. Det förutsätter samverkan mellan aktörer på

arbetsmarknaden och inom utbildningsystemet. Det ställer krav på samarbete med utbildningsväsendet för att bidra till att möta det kompetensbehov som finns hos arbetsgivare. Olika former av yrkesutbildningar, exempelvis YH-utbildningar, bristyrkeskurser på folkhögskola eller yrkesförberedande program på gymnasiet, behövs för att kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar. Fortsatt fokus på utveckling av dessa ger Västra Götalands invånare fler vägar till arbete och självförsörjning.

Genom att främja lärmiljöer skapas förutsättningar för ökad tillgänglighet till utbildning, stärkt kompetensförsörjning och långsiktig regional utveckling. Utvecklingen av sådana lärmiljöer ska stödjas där de motiveras av det geografiska läget, utbildningsnivå eller arbetsmarknadens behov.

VGR ska bidra till att stärka barn och ungas förutsättningar att fullfölja sina studier, göra välgrundade studie- och yrkesval och verka för att fler går utbildningar som motsvarar arbetsmarknadens behov.

En väl fungerande kompetensförsörjning förutsätter också att allas kompetens tas tillvara för att bryta långtidsarbetslöshet och möjliggöra att fler tar sig in på arbetsmarknaden. Den enskilda individen behöver stärkas samtidigt som arbetsmarknaden behöver bli mer tillgänglig för fler.

Mycket av arbetet pågår inom ramen för den överenskommelse som VGR och Arbetsförmedlingen Väst tecknade under 2024: *Överenskommelse om samverkan för att påskynda individens etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjningen*. Målet är att skapa en tydlig samverkansstruktur mellan organisationerna där personella och ekonomiska resurser används mer effektivt i kompetensförsörjningsarbetet i Västra Götaland. De förväntade långsiktiga effekterna inkluderar: färre invånare i arbetslöshet generellt, minskad långtidsarbetslöshet specifikt; ökad övergång till utbildning; och en förbättrad kompetensförsörjning med fler arbetsgivare som hittar den kompetens de behöver.

Även arbetsgivare har en roll i att anställa personer längre från arbetsmarknaden. Både det offentliga och det privata arbetslivet behöver bredda sin rekrytering och bli bättre på att ta tillvara mångfalden av arbetskraft. Särskilda insatser krävs för etablering av grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden, det kan till exempel handla om lärlingsutbildningar eller utbildningar som kombinerar språk- och yrkeskunskap. Ett koncept som visat sig framgångsrikt är språkombud som utvecklats av Vård och omsorgscollege. Språkombud är medarbetare med uppdrag att stödja kollegor när det gäller språkutveckling. Under 2026 kommer ett utvecklingsarbete påbörjas tillsammans med ett antal branscher för att undersöka möjligheterna till språkombud inom fler branscher.

Samtidigt är det viktigt att utveckla validering av kunskap och kompetens, som ett stöd för att personer lättare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

VGR:s egna utbildningsanordnare; sex folkhögskolor, tre naturbruksgymnasier och Stenebyskolan, är resurser i kompetensförsörjningsarbetet. Det gäller även de 17 rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland. Folkhögskolorna bidrar med möjligheter som andra reguljära utbildningsaktörer ofta saknar.

Folkhögskolornas studieform ger ofta nya chanser till studier som senare kan leda till jobb. De förser individer inte enbart med formell kompetens utan ger också insikt och träning i demokratiskt tänkande och solidariskt ansvarstagande. I grunden innebär det att skapa jämlika förutsättningar och alternativa

utbildnings- och bildningsvägar

Naturbruksgymnasierna bidrar till att möta de gröna näringarnas kompetensbehov, stärka företagande och vara ett nav för hela Västra Götaland. VGR:s egna naturbruksskolor ska utgöra spetsen av naturbruksutbildningar och även fortsättningsvis på andra sätt bidra till de gröna näringarnas utveckling.

Under 2025–2026 är VGR ordförande i EU-nätverket Earllall. Nätverket samlar ett antal regioner i Europa och syftar till att främja samarbete och utbyten inom områden som kompetensförsörjning och livslångt lärande.

Aktivitet	
Utveckla arbetet med de årliga regionala branschdialogerna och rapporten Kompetensbehov på arbetsmarknaden i Västra Götaland.	🕒 Planerad
Stötta insatser för att stärka den gröna omställningen.	🕒 Planerad
Stödja utvecklingen av lärmiljöer där det geografiska läget, utbildningsnivå eller behov på arbetsmarknaden motiverar det.	🕒 Planerad
Dra nytta av ordförandeskapet i Earllall genom att stimulera till erfarenhetsutbyten, lärande och EU-samarbeten, samt verka för att genomföra årskonferensen 2026 i Västra Götaland	🕒 Planerad

2.3.4.1 Fokusområde: Förbättra matchningen på arbetsmarknaden

En väl fungerande kompetensförsörjning kännetecknas av en god matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Detta ställer höga krav på samverkan mellan framför allt utbildningsanordnare, arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. Här spelar de fyra delregionala kompetensråden, de branschspecifika kompetensråden och collegestrukturen i Västra Götaland en nyckelroll.

De regionala behoven av kompetens finns inom i princip samtliga branscher men är extra påtaglig inom industrin och vård och omsorg. De kompetenser som efterfrågas är framför allt från de gymnasiala yrkesutbildningarna. Skolverket har i sitt regionala underlag för planering och dimensionering av gymnasial utbildning i Västra Götaland rekommenderat att fem av de nationella yrkesprogrammen bör dimensioneras upp. Det krävs samverkan för att fler ska kunna och vilja läsa en yrkesutbildning, och för att bristyrken ska bli mer attraktiva. Samtidigt förutsätter den digitala och gröna omställningen nya kompetenser och vidareutbildning för att hantera och implementera nya teknologier. Behovet av kompetens inom områden som hållbarhet, digitala tjänster och säkerhet, AI, naturvetenskap och teknik ökar inom de flesta sektorer.

För att klara konkurrensen om kompetens och arbetskraft behöver hela Västra Götaland vara en attraktiv plats att bo och verka på, med goda förutsättningar för

att attrahera, ta emot och behålla internationell kompetens. Satsningar som Move to Gothenburg/West Sweden, International House Gothenburg och Welcome House Skövde har placerat Västra Götaland som en av de ledande regionerna i Sverige och Europa på att systematiskt underlätta för att attrahera och behålla internationell kompetens. Under 2026 satsar Move to Gothenburg särskilt på att underlätta för små och medelstora företag att attrahera internationell kompetens, medan International House Gothenburg har ett utökat fokus på att medföljande ska trivas och få arbete i regionen.

Den demografiska utvecklingen med låga födselotal och en allt högre andel äldre i befolkningen förstärker den rådande bristsituationen på arbetsmarknaden. Nyrekryteringar kommer inte ensamt lösa behoven av arbetskraft, i stället krävs nya arbetssätt och att nyttja teknikens möjligheter. Här kan erfarenheter från projekten i MRU:s utlysning 2023 för att stötta kompetensförsörjning i offentlig sektor bidra med nya kunskaper. Flertalet projekt i utlysningen avslutas under 2026 vilket kan leda till att framgångsrika metoder fortsätter i nya former.

För att stärka Västra Götalands konkurrenskraft behövs fler personer med kunskaper inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik – STEM. 2025 lanserades en nationell STEM-strategi. Regionen kan agera som samlande kraft i arbetet med strategin. För att skapa varaktig förändring bör STEM-strategins implementering utgå från etablerade strukturer som Teknikcollege, science centers och samverkan mellan skola, arbetsliv och exempelvis akademi för att främja barn och ungas STEM-intresse.

De sex science centers som MRU medfinansierar verkar för att öka intresset för dessa ämnen hos barn och unga. De fungerar som pedagogiska komplement och stöd till skolan och är en resurs inom kompetensutveckling och fortbildning för lärare.

VGR ska fortsätta stötta Validering Västs arbete med att bidra till att fler valideringar sker och att validering ses som en självklar del i det strategiska kompetensförsörjningsarbetet i Västra Götaland. Arbete sker för att stötta arbetsgivares validering av anställda, utbildningsanordnare som nu enligt lag måste erbjuda validering inom Komvux och myndigheter som Arbetsförmedlingen som skulle kunna använda validering i större utsträckning i arbetet med de som är arbetslösa.

Aktivitet	
Stötta den fortsatta utvecklingen av branschspecifika kompetensråd.	 Planerad
Främja yrkesutbildningarnas kvalitet och status, t ex genom utvecklade strukturer för kontakt mellan arbetsplats och utbildning.	 Planerad
Stötta universiteten och högskolors arbete med att utveckla kontakterna med arbetslivet med fokus på små och medelstora företag.	 Planerad
Stödja insatser som ökar intresset för naturvetenskap, teknologi, matematik och ingenjörsvetenskap (STEM-ämnen) hos barn och unga.	 Planerad

Aktivitet	
Omsätta den nationella STEM-strategin till regionala insatser i Västra Götaland.	Planerad
Stötta vidareutvecklingen av satsningar som underlättar för internationell kompetens att etablera sig i Västra Götaland.	Planerad
MRU ska avsätta 5 mnkr till en särskild STEM-satsning som omfattar Västra Götalands Science centers för att stärka arbetet med STEM i regionen. Projektbeslut ska fattas i början av 2026.	Planerad
Se över fördelningsstrukturen för verksamhetsbidragen till Västra Götalands Science centers.	Planerad
Att förvaltningen får i uppdrag att föreslå riktade satsningar för att få flickor och kvinnor att välja utbildningar och jobb inom teknik och innovation.	Planerad

2.3.4.2 Fokusområde: Kraftsamla för fullföljda studier

Barn och unga i Västra Götaland ska ha de bästa förutsättningar för en bra start i livet. Forskning visar att de barn och unga som klarar sina studier har en bättre chans att få en god hälsa och ett bättre liv. Dessutom är jämlik hälsa och utbildning för barn och unga viktigt för en hållbar regional utveckling. Tyvärr går utvecklingen åt fel håll med minskat välbefinnande, hög upplevd psykisk ohälsa och fortsatt många som inte fullföljer sina studier. I Västra Götaland lämnar drygt 3 000 barn varje år grundskolan utan gymnasiebehörighet och många på gymnasiet avslutar inte med en gymnasieexamen inom fyra år efter start. Det finns ofta olika anledningar till att barn och unga inte klarar skolan och orsakerna är ofta komplexa.

Vi behöver främja god och jämlik hälsa, motivation och framtidstro samt skapa förutsättningar för meningsfull fritid, sociala nätverk och att fler fullföljer sina studier. Stimulans av ungt entreprenörskap och uppmuntran och vägledning för framtida studier och yrkesval är andra viktiga insatser. Unga ska känna att de är delaktiga i samhället, blir lyssnade på och kan påverka både sitt liv och samhället. För att stärka friskfaktorer och minska riskfaktorer för alla barn och unga i Västra Götaland är ett gemensamt arbete viktigt och samverkan med fler aktörer behöver stärkas och utvecklas.

Under 2026 ska det gemensamma genomförandet förstärkas och breddas i linje med den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin, genom att bygga vidare på flera års framgångsrikt samarbete inom kraftsamling Fullföljda studier

Att kraftsamla för barn och unga innebär att VGR internt och tillsammans med andra aktörer lägger extra fokus på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete för att nå större effekt. Insatser inom området måste inledas tidigt i livet och fortsätta under hela uppväxten där de som inte lyckas ska få ytterligare chans att finna vägar till hälsa, utbildning, och arbete. Goda exempel

på effektiva arbetssätt för hälsofrämjande och förebyggande insatser ska initieras och spridas.

Sociala investeringar är fortsatt ett viktigt verktyg i arbetet för att testa, lära, inspirera och driva utvecklingen framåt.

De delregionala kunskapsnoderna på kommunalförbunden utgör grunden i ett regionövergripande och hållbart arbete. Kunskapsnoderna ska sprida kunskap, erbjuda process- och metodstöd, söka extern finansiering, initiera och driva projekt inom området fullföljda studier.

Folkhögskolorna i Västra Götaland är en betydelsefull aktör i arbetet. De har en god förmåga att möta nya utmaningar, forma nya utbildningar utifrån samhällets behov och efterfrågan samt har väsentlig roll i utbildningssystemet genom sin särskilda pedagogik och arbetssätt, särskilt viktig är allmän kurs.

Naturbruksförvaltningens pågående projekt ”Yrkesintroduktion naturbruksskolan Uddetorp” är ett bra exempel på arbetet med fullföljda studier och har visat goda resultat i att omhänderta elevers engagemang.

Indikator	Utfall T3 2023	Utfall T3 2024
Antal deltagare i folkhögskolekurser som uppnått behörighet	730 st	
Antal elever avgångna (= slutfört program) från gymnasieskolan där Västra Götalandsregionen är huvudman	147	
Antal deltagare i kurser på folkhögskolor där VGR är huvudman	19 100	17 900
Andel elever med behörighet till gymnasieskolans nationella program	82 %	

Aktivitet	
Stärka genomförande och effekter genom samverkan och insatser på delregional- och regional nivå genom projekt för delregionala kunskapsnoder.	 Planerad
Stärka samverkan mellan kommuner, region, myndigheter, näringsliv och civila samhället för att samla resurser och insatser för barn och unga.	 Planerad
Stimulera till gemensamma satsningar exempelvis genom sociala investeringsprojekt samt sprida framgångsrika arbetssätt.	 Planerad
Uppdatera och tillgängliggöra kunskapsunderlag och statistik om barn	 Planerad

Aktivitet	
och ungas hälsa, skolresultat, delaktighet och framtidstro.	
Omhändertata resultaten i rapporten från den tvärvetenskapliga forskargruppen som fokuserar på förslag på insatser kopplat till barn och ungas fullföljda studier.	Planerad

2.4 Regiongemensamt

2.4.1 Intern kontroll

Enligt kommunallagen ska varje nämnd och styrelse se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Ytterst handlar det om att säkerställa att verksamheten uppfyller de mål och de krav som ställs på den. Innan en plan för intern kontroll upprättas ska nämnden beskriva sin kontrollmiljö och göra en riskanalys utifrån den. Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) genomför en risk- och väsentlighetsanalys vid sammanträdet i november 2025 för att identifiera och värdera risker inom nämndens ansvarsområde, och fastställer därefter plan för intern kontroll 2026 vid sammanträdet i december, där kontroller/åtgärder kopplas till de högst värderade riskerna.

3 Ekonomi

3.1 Utblick 2027-2028

Nämnden står inför ekonomiska och strukturella utmaningar som påverkar både folkhögskolor, naturbruksutbildningar och Botaniska trädgårdens verksamheter. Minskade statliga bidrag, osäkra intäkter från vuxenutbildning och kommande investeringsbehov samverkar med ökade driftskostnader och osäkerheter i långsiktig finansiering vilket riskerar att påverka verksamhetens omfattning och kvalitet. Trots att inflationen har börjat stabiliseras, ligger många kostnader – särskilt för energi, livsmedel och lokaler – kvar på en hög nivå. De ekonomiska utmaningarna innebär ett ökat tryck på regional finansiering.

En samlad ekonomisk bedömning visar att:

- *Totalt ökat kostnadstryck* från 2026 och framåt uppgår till *minst 13–15 mnkr/år*, exklusive investeringar.
- *Behov av nya investeringar* i undervisningslokaler och utrustning kan tillkomma om elevantalet ökar.
- *Risk för underfinansiering* av större projekt om inte ytterligare medel tillförs.

Den statlig finansieringen till VGRs egna folkhögskolor förväntas minska med 8–10 mnkr från 2027, vilket skapar ekonomisk osäkerhet. Förändringen beslutas av Folkbildningsrådet i december 2025, men detaljerna är ännu oklara.

Ökade hyreskostnader för Fristads folkhögskola motsvarande ca 5 mnkr kräver

utökat regionbidrag även efter 2026.

En ökad efterfrågan inom naturbruksutbildningarna kräver mer lokaler, mark och utrustning, vilket innebär stora framtida investeringar. Samtidigt förväntas elevunderlaget minska efter 2035.

På *Angeredes gård* bedrivs idag vuxenutbildning men inte i tillräckligt stor omfattning för att ekonomiskt kunna driva runt anläggningen. Tillgången till utbildningsplatser styrs av kommunala beslut och är känslig för konjunkturer.

Det *nya samverkansavtalet för naturbruk* kommer att påverka budgetprocessen för styrelsen för naturbruk då den nuvarande skatteväxlingen sannolikt kommer att upphöra. Gymnasieutbildningen kommer att till sin helhet finansieras via interkommunal ersättning medan övriga delar i styrelsen för naturbruks uppdrag behöver finansieras med regionala medel.

Botaniska trädgården har ökade hyreskostnader och ökade avskrivningskostnader till följd av nya växthus och besökscentrum. Hyreskostnaden för etapp 2 och 3 har visat sig vara högre än initialt framfört. För 2027 och framåt saknas fullständig budgettäckning för hyran då medel inte har äskats i tillräcklig omfattning. Det råder fortsatt osäkerhet kring rörliga kostnader och driftsansvar.

Förvaltningen identifierat ett behov av att förstärka verksamheten med en trädgårdsmästare samt en intendent, i syfte att möta ökade krav på drift och utveckling inom förvaltningens ansvarsområden.

Arbetet med planeringsunderlaget för 2027 - 2029 pågår i dialog med verksamheter inom regional utveckling.

3.2 Resultat

Resultatbudgeten för miljö- och regionutvecklingsnämnden är fördelad utifrån den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021-2030.

Därutöver kommer nämnden i sin balansräkning ha ett ingående balansvärde bestående av medel för att finansiera beslutade externa projekt.

Mnkr

MRU Summering per budgetpost	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Projektmedel	269,4	274,4	284,8	294,0
Projektmedel CO2	0,0	50,0	51,0	52,0
Verksamhetsbidrag	241,5	249,3	254,3	259,4
Uppdrag inom VGR	289,1	329,1	341,2	358,7
Delregionala utvecklingsmedel	45,5	43,8	43,8	43,8
Folkhögskolor	164,4	170,2	174,4	182,0
Övrigt	2,0	5,0	5,1	5,1
Total	1 012,0	1 121,8	1 154,5	1 194,9

Fördelning av budget per långsiktig prioritering

Mnkr

Summering per långsiktig prioritering	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Stärka innovationskraften	411,0	490,4	503,8	516,3
Öka inkluderingen	22,9	22,9	23,6	24,4
Bygga kompetens	504,4	537,5	555,2	581,7
Knyta samman	12,6	12,7	13,0	13,4
Genomförande RUS	61,2	58,4	58,8	59,1
Total	1 012,0	1 121,8	1 154,5	1 194,9

3.2.1 Verksamhetens intäkter

Miljö- och regionutvecklingsnämndens regionbidrag 2026 uppgår till totalt 1 109,7 miljoner kronor (mnkr) inklusive en uppräkningsindex om 3,1%.

På intäktsidan budgeteras 12,1 miljoner kronor som avser ersättning från Kammarkollegiet, moms-kompensation och intäkter kopplade till pågående projekt.

Inför 2026 har nämnden tillförts en ökning av regionbidraget om totalt 78,9 mnkr utöver årets indexuppräkningsindex.

- 12,1 mnkr 2026 för Botaniska trädgårdens nya växthus och besökscentrum samt ytterligare 2,3 mnkr för 2027 samt ytterligare 7,1 mnkr för 2028
- 4,9 mnkr 2026 för en tillfällig ramhöjning till Botaniska trädgården, ytterligare 6,7 mnkr för 2027 samt ytterligare 10,4 mnkr för 2028
- 4 mnkr för 2026 för ramhöjning till naturbruk, ytterligare 1,5 mnkr för 2027
- 50 mnkr för insatser för att minska utsläppen i närtid kopplat till CO2-budgeten
- 7 mnkr för uppstart av centrum för naturrestaurering (5mnkr fördelas via uppdrag till Botaniska trädgården och 2 mnkr fördelas via uppdrag till Naturbruksförvaltningen)
- 1 mnkr för att skala upp försortering av textil
- 1 mnkr för ökat stöd till gröna och blå näringar
- 0,43 mnkr teknisk justering personalutskottet
- -1,545 mnkr växling av kostnader för konferensverksamheten, Åter i bruk och VGR-akademien

Mnkr

Finansiering	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Regionbidrag	999,9	1 109,7	1 142,4	1 182,8
Intäkter	12,1	12,1	12,1	12,1
Total finansiering	1 012,0	1 121,8	1 154,5	1 194,9

Miljö- och regionutvecklingsnämnden hanterar statligt anslag på 68,1 mnkr. Beslut om medlen fattas av miljö- och regionutvecklingsnämnden, men den

ekonomiska redovisningen sker inte i regionens redovisningssystem utan direkt till Tillväxtverket i det statliga systemet NYPS. Beslut från regeringen om storleken på de statliga medlen kommer först i december.

3.2.2 Verksamhetens kostnader

I MRU:s budget finns sökbara projektmedel, verksamhetsbidrag och uppdrag till bolag, stiftelser och förvaltningar, delregionala utvecklingsmedel samt medfinansiering av statliga medel till samtliga folkhögskolor i länet. Budgeten är fördelad både utifrån långsiktig prioritering och kostnadsslag. Mer detaljerad information om innehållet under respektive verksamhetsområde finns i bilaga till detaljbudget för MRU.

MRU:s ram utgörs till stor del av uppdrag till VGR:s egna förvaltningar, verksamhetsbidrag samt delregionala utvecklingsmedel. Bidragen till dessa betalas ut månadsvis utifrån budget. Tillsammans utgör de 62% av nämndens budget.

Den andra stora delen av budgetramen, 30%, används till sökbara projektmedel där beslut fattas löpande av nämnden under året. Externa projektägare utgör cirka 90 % av projektbesluten där beslutat belopp för de externa projekten reserveras för kommande rekvisitioner.

Resterande del av budgeten, cirka 8%, utgör volymbaserade bidrag till alla folkhögskolor i länet. Folkhögskolor finansieras till största del av statsbidrag och till viss del av regionala anslag. Regionanslaget, den regionala medfinansieringen av statsbidraget, är en frivillig medfinansiering av statsbidraget och regionerna bestämmer själva storlek på anslaget. MRU beslutade 2024 att finansiera de 17 rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland med högst 309 000 kronor vardera, totalt 5 253 000 kronor/år, med syfte att stärka deras kapacitet att nå fler individer och bidra till ökad inkludering och kompetensförsörjning i regionen. Finansieringen är en del av budgetposten Medfinansiering folkhögskolor i Västra Götaland. Nivåerna för 2026 specificeras i Bilaga 3 Regional medfinansiering till folkhögskolor i Västra Götaland.

I syfte att uppnå en mer enhetlig och strukturerad uppföljning samt att effektivisera administrationen, kommer VGR:s interna kostnader som tidigare har redovisats direkt mot projektmedel – att omklassificeras och redovisas under den nya budgetposten "Övrigt". Dessa kostnader inkluderar exempelvis lokalhyror och konferensrelaterade utgifter, under förutsättning att särskilda projektbeslut inte föreligger. Denna omklassificering innebär en tydlig redovisningsmässig distinktion mellan interna och externa kostnader, vilket stärker transparensen i kostnadsfördelningen mellan interna och externa kostnader samt underlättar uppföljning och analys.

Via projektbesluten har nämnden möjlighet att anpassa kommande beslut för att nå en budget och en ekonomi i balans.

De statliga medlen, 68,1 mnkr, är åtskilda nämndens övriga medel och hanteras och följs upp separat. De utgör sökbara medel till olika typer av insatser och projekt.

3.3 Mål från regionfullmäktiges budget

3.3.1 Mål: God finansiell flexibilitet och styrning

Nämnden arbetar strategiskt med ekonomistyrning, uppföljning och kontroll för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Nämnden beslutar i samband med detaljbudgeten ramar för de olika budgetposterna. Regelbunden uppföljning sker till presidie och nämnd gällande kostnader och vid eventuella avvikelser tas åtgärdsplaner fram.

Nämnden genomför årligen en riskanalys och beslutar om en intern kontrollplan som följs upp enligt plan.

I riskanalysen sker identifiering av finansiella och verksamhetsmässiga risker. Kontrollåtgärder för att minska riskerna tas fram och rapportering görs till nämnden och VGRs revisorer.

Nämnden följer de antagna policys som anger principer för god ekonomisk hushållning och ekonomistyrning samt finanspolicy.

Budgeterade anslag utbetalas månadsvis i tolv lika stora delar, vilket innebär att medlen inte tillhandahålls i förskott. Utbetalningarna är föremål för löpande bedömning och kan, vid behov, justeras eller tillfälligt hållas inne under året baserat på utvecklingen av den ekonomiska prognosen.

3.3.1.1 Fokusområde: God budgetföljsamhet

Nämndens budget är realistisk och baserad på välgrundade antaganden under hösten 2025. Verksamheten har möjlighet att anpassa sig efter förändringar och gör löpande prognoser som återrapporteras till presidie och nämnd regelbundet.

Eventuella avvikelser rapporteras till presidie och nämnd och vid behov vidtas åtgärder.

Bilaga
Datum 2025-11-03

Västra Götalandsregionen
Koncernkontoret
Handläggare: Christine Salvén
Telefon: 070 082 3369
E-post: Christine.salven@vgregion.se

Till miljö- och regionutvecklingsnämnden

Förslag till budgetdisposition 2026.

Finansiering

Mnkr

Finansiering	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Regionbidrag	999,9	1 109,7	1 142,4	1 182,8
Intäkter	12,1	12,1	12,1	12,1
Total finansiering	1 012,0	1 121,8	1 154,5	1 194,9

Statlig finansiering 1:1 medel för projekt och företagsstöd tillkommer med cirka 68,1 mnkr.

Sammanställning per budgetpost

Mnkr

MRU Summering per budgetpost	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Projektmedel	269,4	274,4	284,8	294,0
Projektmedel CO2	0,0	50,0	51,0	52,0
Verksamhetsbidrag	241,5	249,3	254,3	259,4
Uppdrag inom VGR	289,1	329,1	341,2	358,7
Delregionala utvecklingsmedel	45,5	43,8	43,8	43,8
Folkhögskolor	164,4	170,2	174,4	182,0
Övrigt	2,0	5,0	5,1	5,1
Total	1 012,0	1 121,8	1 154,5	1 194,9

Sammanställning per långsiktig prioritering

Mnkr

Summering per långsiktig prioritering	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Stärka innovationskraften	411,0	490,4	503,5	515,9
Öka inkluderingen	22,9	22,9	23,7	24,5
Bygga kompetens	504,4	537,5	555,4	581,9
Knyta samman	12,6	12,7	13,1	13,4
Genomförande RUS	61,2	58,4	58,8	59,2
Total	1 012,0	1 121,8	1 154,5	1 194,9

Detaljerad fördelning:

Projektmedel:

Projektmedel	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Projektmedel Stärka innovationskraften	156,3	187,5	194,8	201,1
Projektmedel Öka inkludering	22,9	22,9	23,6	24,4
Projektmedel Bygga kompetens	67,4	45,1	46,7	48,2
Projektmedel Knyta samman Västra Götaland	8,1	8,3	8,5	8,8
Projektmedel genomförande RUS	14,8	10,8	11,1	11,5
Total projektmedel	269,4	274,4	284,8	294,0

Verksamhetsbidrag:

Verksamhetsbidrag	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
WIN WIN Gothenburg Sustainability Award	1,2	1,2		
Vänersamarbetet	0,6	0,7		
IUC Sjuhärad	3,5	3,5		
Sahlgrenska Science Park (samverkansarena och inkubator)	5,6	5,6		
Science Park Borås (inkl. Circular Hub)	8,2	9,2		
Innovatum Science Park (projektarena och inkubator)	12,1	12,1		
Lindholmen Science Park	10,0	10,0		
Science Park Skövde (Open Arena och inkubator)	11,8	11,8		
Coompanion Västra Götaland	3,3	3,3		
IDC Skaraborg	6,0	6,0		
IUC Väst	3,5	3,5		
Svinesundskommittén	1,5	1,5		
Gothia Forum	9,7	9,7		
Innovationsplattformen Hälso- och sjukvård	8,5	8,5		
SYVONLINE	0,4	0,0		
Balthazar Science Center	1,6	1,6		
Dalénium Science Center	1,6	1,6		
Innovatum Science Center	3,1	3,1		
Molekylverkstan Science Center	0,9	0,9		
Navet Science Center	2,7	2,7		
Universeum Science Center	10,1	10,1		
Vetenskapsfestivalen	1,0	1,0		
Energikontor Väst	3,0	3,0		
Lokalproducerat i Väst	4,3	4,3		
Skolmatsakademien	1,6	1,7		
RISE - fokusområde Klimatsmart och hälsosam mat	1,5	0,0		
Centrum för regional analys (CRA)	0,5	0,5		
Reväst	0,4	0,4		
Europa Direkt Fyrbodalen	0,2	0,2		
Europa Direkt Sjuhärad	0,2	0,0		
Agroväst Livsmedel	4,8	4,8		

Verksamhetsbidrag	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Livsmedelsacceleratorn	2,5	3,5		
Måltid Sverige (NYTT)	0,0	1,4		
Hantverkslaboratoriet (vid GU)	0,8	0,8		
Kulturakademin	1,5	1,5		
CSR Västsverige	1,0	1,0		
Holohouse	0,6	0,6		
Matix (Instituet för innovation och entreprenörskap Handelshögskolan)	1,1	1,1		
Validering Väst (Folkhögskolekansliet)	4,6	4,6		
Brewhouse	2,1	2,1		
Chalmers Ventures	5,2	5,2		
Connect Väst	3,7	3,7		
Drivhuset Borås	1,0	1,0		
Drivhuset Göteborg	1,6	1,6		
Drivhuset Skaraborg	1,0	1,0		
Founders Loft	2,0	2,0		
GU Ventures	4,4	4,4		
Inkubatorn i Borås	3,1	3,1		
Ung företagsamhet: Fyrbodalen, Göteborg, Sjuhärad, Skaraborg	5,5	7,3		
Mobility X-lab	0,0	3,0		
Almi Företagspartner Väst AB	21,5	21,5		
Västkuststiftelsen	35,8	36,9		
Dalslands kanal	8,3	8,3		
Stenebyskolan	11,2	11,6		
Total verksamhetsbidrag	241,5	249,3	254,3	259,4

Delregionala utvecklingsmedel:

Delregionala utvecklingsmedel	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Delregionala utvecklingsmedel Skaraborg	9,0	9,0	9,0	9,0
Delregional utvecklingsmedel Fyrbodalen	9,0	7,3	7,3	7,3
Delregionala utvecklingsmedel Sjuhärad	9,0	9,0	9,0	9,0
Delregional utvecklingsmedel BRG	15,0	15,0	15,0	15,0
Delregional utvecklingsmedel GR	3,5	3,5	3,5	3,5
Total delregionala utvecklingsmedel	45,5	43,8	43,8	43,8

Uppdrag inom VGR

Uppdrag inom VGR	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Turistrådet Västsverige AB	58,9	60,7	61,9	63,2
Naturbruk	175,9	190,4	195,7	199,6
Göteborgs botaniska trädgård	54,3	78,0	83,6	95,9
Total uppdrag VGR	289,1	329,1	341,2	358,7

Folkhögskolor:

Folkhögskolor	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Styrelsen för VGRs Folkhögskolor inkl. VIA	77,3	80,5	82,8	88,5
Medfinansiering Folkhögskolor Västra	87,1	89,7	91,6	93,5
Total folkhögskolor	164,4	170,2	174,4	182,0

Övrigt:

Övrigt inklusive medlemsavgifter	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Lokalhyror & konferenser		3,0	3,0	3,0
Internationalisering (koordinering)	0,0	0,0	0,0	0,0
AER (medlemsavgift)	0,2	0,3	0,3	0,3
CPMR (medlemsavgift)	0,4	0,4	0,4	0,4
Earlall (medlemsavgift)	0,1	0,1	0,1	0,1
Svinesundskommittén (medlemsavgift)	0,5	0,5	0,5	0,5
Nordsjökommissionen (medlemsavgift)	0,0	0,0	0,0	0,0
ERRIN (medlemsavgift)	0,0	0,0	0,0	0,0
Politiskt forum Skagerak (medlemsavgift)	0,2	0,2	0,2	0,2
Oförutsett/valutakurser	0,0	0,0	0,0	0,0
Trädstad Sverige (medlemsavgift)	0,0	0,0	0,0	0,0
Reglab (medlemsavgift)	0,3	0,3	0,3	0,3
Bioinnovation (medlemsavgift)	0,0	0,0	0,0	0,0
Brewhouse (medlemsavgift)	0,0	0,0	0,0	0,0
REVES	0,1	0,1	0,1	0,1
Necstour Secretariat	0,1	0,1	0,1	0,1
Sambruk	0,0	0,0	0,0	0,0
GREAT	0,1	0,1	0,1	0,1
Total övrigt inkl. nämnd	2,0	5,0	5,1	5,1

Bilaga 3

Regional medfinansiering till folkhögskolor i Västra Götaland 2026

Sammanfattning av ärendet

Folkhögskolor finansieras till största del av statsbidrag och till viss del av regionala anslag. Regionanslaget, den regionala medfinansieringen av statsbidraget, är en frivillig medfinansiering av statsbidraget och regionerna bestämmer själva storlek på anslaget. I Västra Götaland betalas detta anslag ut av miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) till folkhögskolor som har sitt säte i, och bedriver sin huvudsakliga verksamhet i, Västra Götaland. Den regionala medfinansieringen till folkhögskolor i Västra Götaland består av följande delar och ersättningsnivåer:

Volymersättning

Ersättning för deltagare mantalsskrivna i Västra Götaland som studerar på allmän och särskild kurs. År 2026 är nivån 442 kronor per deltagarvecka på allmän och särskild kurs. Nivån ligger i linje med Sveriges Kommuners och Regioners (SKRs) rekommendation om 25% av deltagarveckans värde.

Mobilitetsersättning

Ersättning för deltagare mantalsskrivna i Västra Götaland som studerar på folkhögskola utanför Västra Götaland. Det är en ersättning mellan regioner. Nivån och kriterierna fastställs i en överenskommelse mellan regioner, SKR och Folkbildningsrådet (MRU 2024-00062). År 2026 är denna nivå 441 kronor per deltagarvecka.

Från och med höstterminen 2024 får utomlänstillägg inte längre ersättning för sina deltagare via mobilitetsersättningen. Detta på grund av en skrivning i Överenskommelsen om mobilitetsstöd där det nu står att platsen där verksamheten genomförs är det som är avgörande för mobilitetsstödet, inte var skolan har sitt huvudsäte. För att de utomlänstillägg som är verksamma i Västra Götaland fortsatt ska kunna bedriva folkhögskoleverksamhet på lika villkor som övriga folkhögskoleverksamheter i länet, ersätts deras verksamhet så länge de inte ingår i mobilitetsersättningen med samma nivå och på samma villkor som gäller för mobilitetsersättningen.

Förstärkningsbidrag fullföljda studier

Ersättning för deltagare mantalsskrivna i Västra Götaland som studerar på allmän kurs. Syftet med detta extra stöd är att stärka folkhögskolornas förutsättningar att kunna ge individer en möjlighet att fullfölja sina studier på grundskole- och/eller gymnasienivå, i samband med individernas studier på allmän kurs. År 2026 är nivån 92 kronor per deltagarvecka på allmän kurs. Detta är en ökning med 3,1 procent jämfört med 2025.

Förstärkningsbidraget ska användas av folkhögskolorna för att till exempel:

- stärka de studerandesociala insatserna, exempelvis genom att inrätta deltagarstödsteam med psykosocial- och specialpedagogisk profession.
- rekrytera nya medarbetare till allmän kurs, såsom lärare eller specialpedagoger.

- kompetensutveckla befintlig personal.

Medlen ska redovisas särskilt och separat av varje skola senast första mars året efter verksamhetsåret som redovisningen avser.

Förstärkningsbidrag yrkeskurser

Ersättning för deltagare mantalsskrivna i Västra Götaland som studerar på yrkesinriktade allmänna eller särskilda kurser.

Syftet är att stärka folkhögskolornas förutsättningar att utveckla och genomföra kurser som förbereder deltagarna för yrken där det råder brist på kompetens.

År 2026 är nivån 92 kronor per deltagarvecka på yrkesinriktad allmän kurs eller särskild kurs. Detta är en ökning med 3,1 procent jämfört med 2025.

Förstärkningsbidraget ska användas till att utveckla/genomföra yrkesinriktade kurser kopplade till branscher med kompetensbrist.

Beräkningsunderlag och budget

Volymersättningen och förstärkningsbidragen räknas ut med hjälp av SCB:s underlag om antal deltagarveckor på allmän och särskild kurs per skola i Västra Götaland, för deltagare mantalsskrivna i Västra Götaland. SCB:s statistik på deltagarveckor för deltagare mantalsskrivna i Västra Götaland levereras först i februari/mars baserat på deltagarveckor föregående år. Det betyder att utbetalningen för januari och februari varje år blir preliminär, det vill säga baseras på SCB:s statistik från två år innan. Ersättningen justeras retroaktivt från årets början så fort det uppdaterade underlaget från SCB skickas till Västra Götalandsregionen.

Volymersättning och förstärkningsbidragen betalas enbart ut för deltagare som är mantalsskrivna i Västra Götaland under kurstillfället, och som studerar på en folkhögskola i Västra Götaland. Verksamheten ska vara godkänd av, och rapporterad till, Folkbildningsrådet. Bidragen får följaktligen inte användas i verksamhet med kommersiellt syfte.

Budgeten 2026 baseras på underlag från SCB om antal deltagarveckor genomförda på folkhögskolor i Västra Götaland år 2024. Om antal deltagarveckor överskrider det antal som budgeten grundar sig på finansieras merkostnaden från budgetposten projektmedel.

I budgetposten Medfinansiering folkhögskolor Västra Götaland ingår volymersättning, mobilitetsersättning, förstärkningsbidrag för fullföljda studier, och förstärkningsbidrag yrkeskurser, samt särskild satsning i form av projektmedel.

Uppföljning och dialog

Miljö- och regionutvecklingsnämnden har dialog årligen, ofta två gånger per år, med styrelsen för folkhögskolorna samt med de rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland. MRU kommer även regelbundet att bjuda in till dialog med företrädare för alla folkhögskolor i länet.

Underlag för dialogerna är folkhögskolornas årsredovisningar, redovisningar till Folkbildningsrådet samt efter anvisningar särredovisningar av medel från Västra Götalandsregionen.